

Z více než 30 let starého originálu eseje Ettore Vernera „Problematik Dritter Weg – Falange“, uveřejněného v časopise Junges Forum, vydaném nakladatelstvím Verlag Deutsch-Europäischen Studien GMBH, vznikl český překlad z dílny Karla Velikého, který nedávno vyšel v rámci knižní edice Národní myšlenky. Otevírá tak nové pohledy na téma španělské občanské války, politických ideologií i strukturálních vztahů mezi jednotlivými složkami frankistického režimu, tedy oblastí, které byly v českém (a nejen zde) prostředí systematicky deformovány a přizpůsobovány pohledu vládnoucí komunistické ideologie.

Třetí cesta?

Podstatu filosofie tzv. „třetí cesty“ shrnuje sám překladatel, který zároveň publikaci doplnil vlastními komentáři, přílohami ve formě fotokopií dobového československého tisku a krátkým textem, shrnujícím reflexi problematiky Falangy v Československu. Karel Veliký v úvodu publikace pojem „třetí cesta“ komentuje řečnickou otázkou: „*Opravdu máme věřit, že společnost už navždy nemůže „fungovat“ jinak, než na dogmatech růstu spotřeby a peněžní spekulace, jak nám káže mediální mantra?*“

Zeptáte-li se běžného člověka na problematiku občanské války ve Španělsku, pravděpodobně odpoví ve stylu linie „Franco-fašisti-falanga-interbrigadisté“. A vskutku, Falanga se stala jakýmsi zavedeným symbolem nejen jedné z bojujících stran války, ale frankistického režimu. Dlužno dodat, že z velké části neprávem. Ztotožňovat revoluční Falangu s konzervativním a autokratickým režimem je historicky nepřesné.

Falanga, vedená charismatickým mužem značného šarmu José Antoniem Primo de Riverou šla vlastní cestou. Ve své národně-syndikalistické pozici (která měla základy v idealistickém anarchismu Georgese Sorela) odmítala jak marxismus, tak kapitalismus. Oběma vyčítala materialistické myšlení a politikaření. Právem autor původní práce Ettore Vernier zvolil podtitul „k problematice třetí cesty“.

Ukradený vzor

Ačkoli se poprava José Antonia Primo de Rivery stala pro frankistickou vládu symbolem mučednictví, s ohledem na dnes dostupné informace je dobré zmínit, že šlo tak trochu o ukradený kult. Jak autor správně poznamenává, když se José Antonio ve vězení dozvěděl na jaře 1936 o plánech generálů na svržení republikánské vlády, okamžitě zakázal jakoukoli angažovanost Falangy a navíc také odmítl spolupráci se stranami pravého středu!

Je jisté, že národní revolucionář José Antonio, byť vzešel z konzervativních kruhů, rozhodně vidinu komunistického panství nad Španělskem nevítal. Zároveň ovšem těžko mohl doufat v to, že generálská junta bude následovat sociálně-revoluční hesla Falangy, když v jednom z

listů z vězení napsal:

„Jednou z nejhrošších věcí by byla nacionálně-republikánská diktatura. Další spásný experiment, kterého se obávám, je. . . vláda nepravého, konzervativního fašismu, bez revoluční odvahy a mladé krve.“

A opravdu nedlouho po vypuknutí občanské války byla Falanga tzv. „sjednocovacím dekretem“ sjednocena s karlisty do „*Falange Española Tradicionalista y de las Juntas de Ofensiva Nacional Sindicalista*“. Ačkoli jí ještě několik let byl dán volnější prostor k prosazení určitých společenských reforem, veškerá samostatná politická iniciativa v pojetí José Antonia byla eliminována její inkorporací do frankistického kartelu. Náznak odporu uvnitř Falangy vůči samotnému Frankovi byl brzy umlčen a falangistická milice sloučena s monarchistickými sbory *Requetes*.

Určité období krátkodobého vlivu Falangy bylo ukončeno po roce 1945, kdy se Franco snažil naklonit západní mocnosti příklonem k liberálnímu kapitalismu, což v důsledku také znamenalo, aby se diktatura zbavila veškerého „falangistického balastu“. Následující léta tak byla mocenským, ale i ideovým úpadkem Falangy, která sice byla integrální součástí režimu, ale prakticky neměla šanci cokoli progresivního ze svého nacionálně-revolučního programu v ideově vágním režimu, oscilujícím mezi reakcionářstvím, technokracií a řádem *Opus Dei* prosadit.

Útlá publikace Ettore Verniera tak přináší velice zajímavé a doplňující informace, které v mozaice moderních španělských dějin ve střeoevropském a východoevropském prostoru obecně chybí. Obrovským plusem jsou komentáře, závěr, stejně jako přiložené fotokopie dobových dokumentů, zpracované překladatelem Karlem Velikým. Jako na zvlášť pozitivní přídavek jest nutné upozornit na přetištěný článek Felixe de la Cámary ze stránek Národní výzvy z roku 1937. A konečně velmi podnětnou je jistě překladatelova poznámka, týkající se zahraničních dobrovolníků, bojujících na straně pravicových sil, jakožto velice zajímavé a dosud nejméně zpracované kapitoly tohoto dějinného období a výzva, která, jak správně překladatel poznamenává, dosud před historiografií stojí, stejně, jako zmapování osudu cca 9 československých dobrovolníků, které osud a ideály zavály na stranu bílého Španělska též.

Kniha vyšla v rámci edice „Knihovna Národní myšlenky“, jako 8. svazek v řadě, brožovaný výtisk, 72 stran, cena 49 Kč. Je možné koupit ve vybraných knihkupectvích a prodejnách, nebo objednat na adrese [vydavatelství](#).

José Antonio Primo de Rivera 24.4. 1903 - 20.11. 1936